

GÓP LẠI TỰ BỐN PHƯƠNG

TUNG RA KHẮP MUÔN PHƯƠNG

Phan Bách

Câu khẩu hiệu trên đây có lẽ các bạn nghe hơi quen quen phải không ?

Vâng, đây là tiêu đề của nguyệt san Văn Hóa Ngày Nay, do văn hào Nhất Linh chủ trương vào cuối thập niên 1950 và đầu thập niên 1960. Ông là người nổi tiếng về sưu tập các loại hoa Lan nhất là loại Lan rừng. Nhiều khi bằng đi một thời gian không ai hay biết ông ở đâu, thế rồi đột nhiên ông lù lù trở về thành phố, với bao nhiêu loại Lan tìm thấy trong các khu rừng núi xa xôi ở Đà Lạt. Sau đó ông chụp ảnh các loại hoa Lan mới này và đặt cho các loài hoa Lan nhiều tên của phái đẹp, hay nghe tên rất vương giả, như Lan Điểm Ngọc, Lan Quỳnh Vương... Ông sưu tập rất nhiều loại hoa Lan và các độc giả cũng góp bài góp ý về những loại Lan hiếm quý khác. Do đó chủ trương của nhà văn Nhất Linh là góp các ý kiến cùng các bài vở của bạn đọc, để rồi theo chân nguyệt san Văn Hóa Ngày Nay tung ra khắp phương trời. Thuở đó lúc còn là học sinh Chu văn An, tôi chỉ vào thư viện hoặc đọc ké của người khác vì túi chẳng hề có dư tiền, mặc dù giá mỗi nguyệt san chỉ có năm tờ, tức là vừa vận một bát phở xe lửa mà thôi. Mãi đến khi tìm được một chân dạy học tính giờ tại trung học Văn Hiến, Tân Định, được ít tiền còm tôi chạy ra nhà sách Khai Trí bê về một bộ Văn Hóa Ngày Nay từ số 1 đến số 5, đóng bìa cẩn thận,

sau đó là say sưa đọc chẳng bỏ một mục nào cả, dù rằng lúc đó tôi đang theo học Luật khoa. Bộ Văn Hóa Ngày Nay theo chân tôi khắp nơi khi chuyển nhà, gần như mọi quận hạt ở Saigon.

Mãi đến khi đổi đời năm 1975, bộ Văn Hóa Ngày Nay cũng cùng chung số phận với các quyển sách trân quý khác, đã bị các tay Cách Mạng giờ thứ 25 xét nhà rồi tịch thu mang đi mất.

Hơn 40 năm xa thầy xa bạn xa mái trường thân yêu, tôi mới nghiệm lại những học sinh Chu văn An nào khác chỉ những cánh hoa Lan, “Góp lại tự bốn phương, tung ra khắp muôn phương”.

Thưa bạn, tôi còn nhớ lớp đệ nhất B7 niên khóa 63-64 vốn tham gia khá tích cực, trong các vụ xuống đường bãi khóa đòi tự do tôn giáo. Một số bạn chậm chân, phải vào quân lao Gò Vấp ngủ muỗi hết mấy ngày, trong đó có cựu Hội trưởng Chu văn An Dương đình Học, cùng niên khóa nhưng khác lớp, cả Tấn Đen, trưởng lớp B ngày xưa nữa. Sau đó các cu cậu phải mang một tờ cam kết của ông bà bố rằng, con cái tôi không tham gia xuống đường hay biểu tình nữa, mới được tiếp tục học hết chương trình năm đó. Học sinh lớp tôi phần lớn ngụ ở các quận thuộc Đô thành Saigon, từ các quận trong thành phố như quận Nhất, quận Nhì cho đến quận Tám và

các quận ở ngoại ô như Tân Bình và Phú Nhuận. Thế nhưng cũng có các cu cậu ở mãi Thủ Đức, Biên Hòa, Hố Nai, Gia Kiệm, Túc Trưng ngày ngày phải đạp xe đò Liên hiệp để xuống xe ở Ngã Bảy, sau đó cưỡi ngựa sắt đạp đến trường. Về phía nam Saigon, có nhiều cậu ở tận Đức Hòa, Đức Huệ cũng đi xe đò lên Saigon, sau đó cũng phóng xe đạp đến trường. Lắm khi các cậu ở vùng này thường đến lớp trễ hay bỏ dở buổi học vì xe đò không chạy được, do Việt cộng đắp mô phá hoại giao thông. Do đó quả thật học sinh Chu văn An nhất là các bạn ở lớp tôi, quy tụ từ các nơi về dưới mái trường thân yêu để dìu mài kinh sử, hầu chẳng phụ lòng mong mỏi của mẹ cha. Hàng năm, sau các kỳ vượt Vũ môn là Chu văn An chiếm tỷ lệ khá cao trên các bảng vàng, số các bạn thi tốt có thể nói thật hiếm hoi. Ngoài con số đậu Thử chẳng nói làm chi, nhiều bạn ra trường với hạng Bình Thử, Bình hoặc Ưu. Lớp tôi có hai tên đậu Ưu kỳ thi Tú tài hai năm 63-64, đó là Nguyễn an Lạc với hân danh là chị Hai Lạc, vì thân hình mảnh khảnh như con gái, ăn nói cũng nhỏ nhẹ không kém và đặc biệt là thích tranh luận tới nơi tới chốn. Lạc sau này được học bổng sang Mỹ, nhưng hiện là giáo sư đại học ở Canada, được mời về dạy ở Việt Nam. Tên thứ hai là Trần thiên Dũng năm đó mới 17 tuổi, nên phải xin miễn tuổi với bộ Giáo dục trước khi thi Tú kép. Dũng sau đó được học bổng sang Nhật Bản, sau 1975 sang Mỹ và cũng là một giáo sư đại học ở Hoa Kỳ.

Lan man mãi đi hơi xa đề tài, xin quý vị miễn xá cho. Quả thực “Góp lại tự bốn phương” chẳng những áp dụng với các loại phong lan cùng các bài vở đóng góp trên nguyệt san Văn Hóa Ngày Nay, mà các học sinh lớp tôi ở Chu văn An cũng từ khắp nơi, từ khắp nẻo đường thuộc những vùng phụ cận Saigon đổ về trường, để trau dồi kiến thức hầu mai sau giúp đời (hay giúp chính mình trước tiên và vợ con nhặng nhích là đúng hơn !!!).

Thế rồi do vận nước nổi trôi, đồng môn Chu văn An cũng như mọi người dân khác sau tháng tư đen năm 1975, đã tung ra khắp muôn phương trên khắp địa cầu. Ngoài một số các bạn cùng

lớp còn bị kẹt lại Việt Nam, điển hình là Ngô văn Tấn, hân danh là Tấn Đen trưởng lớp 1B7 hiện là luật sư tại Saigon. Năm 1999, tôi có về Việt Nam để nghiên cứu các đề tài nông nghiệp cho đài phát thanh BBC, Luân đôn, đã gặp được cu cậu cùng các đồng môn khác thuộc những niên khóa sau này. Qua ly rượu mừng, mới biết được còn nhiều bạn học sinh Chu văn An khác, nhưng vì sinh kế phải đi làm ăn nơi xa nên khó có thể gặp mặt được hết. Nhiều bạn, cũng như hầu hết mọi người dân hiện ở Việt Nam đều có cuộc sống khá vất vả, dù đến nay hầu như trẻ nhất cũng là ở tuổi lục tuần rồi. Thế nhưng, đám Chu văn An ồn ào và đông đảo nhất phải kể là ở Mỹ và Canada. Bao giờ mở email ra là thấy khá nhiều tin tức các bạn gửi về, nhiều khi chẳng ăn nhập gì đến sinh hoạt của Chu văn An cả, thường là hẹn hò gặp mặt nhau nay thì ở Little Saigon, lúc lại ở Vancouver bên Canada, các bà xã của các vị cũng tham gia sôi nổi nhiệt tình không kém. Quý ông đặc biệt các hình ảnh nhìn chỉ thấy toàn là các cụ lạ hoắc, mãi đến khi đọc được phần chú thích, rồi ngẫm nghĩ mãi mới nhớ ra, cái tên nghe quen quen mà bản mặt nay lại không thấy quen quen chút nào. Nào bộ lại phải làm việc tới lui tận lực, để so sánh cái hình ảnh lưu trữ trong não về những thằng bạn vui tính cách nay đã 40 năm, với những tấm ảnh hiện tại gây khá nhiều ngỡ ngàng. Cuối cùng bèn khà một tiếng, à ra thế, cu cậu biến đổi quá nhiều, hầu như tên nào cũng đeo một thùng nước lèo tổ bố trước bụng. Mặt mũi thì phúng phính những thịt là thịt, đầu còn đáng vẽ gầy nhom cao kều là thư sinh của những năm ở tuổi thanh niên, gần như suốt ngày ngồi trên con ngựa sắt đạp lấy đạp để, nào khác chi các dũng tướng Mông cổ suốt ngày rong ngựa khắp đồng cỏ mênh mông của vùng thảo nguyên.

Thế nhưng cô đơn nhất và lạnh lẽo nhất, phải kể đến đồng môn Chu văn An trên xứ sương mù Anh quốc. Năm 1997, khi đến dự buổi ra mắt các quyển sách chiến đấu của nhà văn gốc lính Phan nhật Nam, từ Mỹ qua Luân đôn, tình cờ tôi được một anh người Việt hướng dẫn vào chỗ ngồi xếp sẵn trước, linh tính trong tôi báo cho biết đây là một gương mặt quen quen và nào bộ

cũng scan nhanh không kém, tôi bèn hỏi nhỏ anh ta có phải tên là Ninh không. Anh chàng hơi ngạc nhiên, chưa kịp trả lời thì tôi hỏi thêm “ Có phải là Bạch xuân Ninh không?” Anh chàng như từ trên trời rơi xuống, lắp bắp hỏi “Làm... sao... ông biết tôi ?”. Tôi xưng tên ra và nói là dân Chu văn An 63-64. Hai tên nhìn nhau, rồi ôm nhau ngay giữa hội trường và tự nhiên vắng tục khá nhiều, khiến những người chung quanh chẳng hiểu mô tê chi cả. Hỏi ra mới biết hấn là tên Chu văn An độc nhất vô nhị trên hòn đảo sương mù này và nếu thiết lập hội ái hữu Chu văn An địa phương, thì chắc hấn sẽ kiêm nhiệm chức Hội trưởng, thư ký và là vị hội viên duy nhất mà thôi. Sau này khi đến nhà Ninh chơi, bà xã của Ninh có hỏi là, sau 33 năm rồi trôi qua rồi, thế mà tôi còn có thể nhận ra Ninh được. Tôi bèn thú nhận là dù hiện nay hấn mập mạp phát tướng như một con trâu cùi, nhưng bộ răng hàng tiền đạo, được xem là mái hiên của khách sạn Continental ở Saigon, cũng không khác trước được. Sau khi dứt phim năm 75, Ninh với chức vụ Đại Úy đã gỡ mấy cuốn lịch, sau đó vượt biên sang Hong Kong rồi qua Anh quốc, học lại tốt nghiệp kỹ sư điện tử. Và hấn cũng không kém khi trả đũa lại “Tóc giả cũng khá rẻ, mà sao mi không mua một bộ để đội cho ấm cái thóp !!!”.

Thưa các bạn, dù đông dù ít, các đồng môn Chu văn An sau khi rời mái trường thân yêu đã tung ra khắp bốn phương, nhất là sau năm 1975 với cao trào vượt biên, những cánh hoa Chu văn An được dịp tung ra xa hơn trên khắp hành tinh này.

“Góp lại tự bốn phương, tung ra khắp muôn phương”, khẩu hiệu mượn từ văn hào Nhất Linh qua nguyệt san Văn Hóa Ngày Nay, có lẽ cũng là trường hợp của học sinh Chu văn An chúng ta ngày nay, phải không chư vị hải nội quân tử gốc Chơi và Ăn ???.

Phan Bách

Niên khóa 63-64